

Literatuur:

Leven met censuur

Bloei van de literatuur, DDR 1965 - 1976

Halverwege de jaren zestig kwam een nieuwe generatie Oost-Duitse schrijvers op. Zij hoopten op een hervorming van het socialisme. Met een nieuwe, jonge literatuur bereikten zij zelfs West-Duitse lezers. Tegelijkertijd nam in eigen land de censuur toe.

Kort na de Tweede Wereldoorlog verscheen voornamelijk antifascistische literatuur. Daarop volgde een periode van *Bekennisliteratur*, bekeringsliteratuur. Schrijvers schaarden zich massaal achter het systeem. Halverwege de jaren zestig zorgde een nieuwe generatie schrijvers voor verandering. Belangrijke schrijvers en dichters waren onder andere Sarah Kirsch, Christa Wolf, Franz Fühmann, Peter Hacks en Wolf Biermann. Biermann was overigens in West-Duitsland geboren en uit overtuiging naar de DDR geëmigreerd. Zij schreven allen op een hoog literair niveau. Hun werk werd ook door het West-Duitse publiek niet meer afgedaan als zuivere propaganda voor het socialisme.

De bloei van de literatuur betekende ook meer censuur. De censurerende instantie, de Hauptverwaltung Verlage und Buchhandel, schuwde geen middel om ongewenste literatuur te elimineren. Boeken werden grondig gewijzigd of verboden, schrijvers werden bespioneerd, geïntimideerd en zwartgemaakt.

Maar wat was er zo gevaarlijk aan de nieuwe literatuur? Literatuur werd een uitzonderlijk grote uitwerkingskracht op de maatschappij toegedicht. Het individualistische karakter van de nieuwe literatuur werd als bedreigend ervaren. Het was een aanval op de collectiviteit van de samenleving.

Zo waren er grote moeilijkheden rond Christa Wolfs 'Nachdenken über Christa T.' (1969). In het verhaal heeft lerares Christa T. een tegendraadse kijk op het leven. Ze waagt het zelfs te denken dat niet zij degene is die zich moet aanpassen, maar de maatschappij. Ze wil zich niet aansluiten bij het collectief maar juist zelfstandig worden. De roman verscheen uiteindelijk in sterk aangepaste vorm. Christa Wolf werd het leven zuur gemaakt.

Een niet te onderschatten gevolg van publicatieverboden was de zelfcensuur die schrijvers zich oplegden. Schrijvers werden al bij het schrijven van hun boeken beïnvloed door het besef dat al het geschrevene streng en meestal onnavolgbaar

werd gecontroleerd.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/naslagwerk/482/leven-met-censuur>